

Bilaga 1 - Riksintressen, skyddade områden och miljö kvalitetsnormer

Större delen av Bromölla kommuns yta omfattas av olika riksintressen. Dessutom har kommunen många Natura 2000-områden som är utpekade på EU-nivå för skydd av djur och växter.

Att ett område är utpekade som riksintresse innebär att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Ett riksintresse får inte påtagligt skadas.

1.1 Påverkan på riksintressen

1.1.1 Riksintresse naturvård

Områden som är av riksintresse för naturvården ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön.

Ett område kan vara av riksintresse för naturvården om det belyser viktiga skeden av natur- och kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Det kan vara av särskilt stort intresse också därför att det hyser unika och hotade eller sårbara naturtyper eller arter, till exempel ett rikt fågelliv, en ovanlig flora eller en kombination av egenskaper som gör området värdefullt för förståelsen av naturen.

Naturmiljön i ett visst område kan i en del fall ta skada av exploatering, arbetsföretag och andra verksamheter som äger rum utanför områdets gränser. Framför allt våtmarker, sjöar och vattendrag kan påverkas av ingrepp högre upp i tillrinningsområdet (Naturvårdsverket, 2024).

Inom Bromölla kommun finns följande områden av riksintresse för naturvård:

- Ryssberget, som är ett större sammanhängande restbergsmassiv som höjer sig cirka 150 meter över det intilliggande slättlandet. Ryssberget består av mycket bokskog samt även annan ädellövskog.
Bedömning av påverkan: Risken är liten att riksintresset påverkas eftersom ingen bebyggelse pekas ut inom området. Det finns riktlinjer för hur hänsyn ska tas vid eventuell exploatering.
- Branthalla och Grödbby, som utgör ett representativt odlingslandskap i mellanbygd med lång hävdkontinuitet. Naturbetesmarker och slätterängar med hävdgynnade arter förekommer. I området förekommer den hotade fältnocken.
Bedömning av påverkan: Det finns risk för påverkan på riksintresset då ett utvecklingsområde för industri samt ett utvecklingsområde för mångfunktionell bebyggelse angränsar till detta riksintresse. Förutsatt att en tidig bedömning av påverkan görs samt att kompensationsåtgärder vidtas minskar risken för att riksintresset påtagligt skadas av bebyggelsen.
- Oppmanna – Ivösjöområdet, som är ett representativt småskaligt odlingslandskap i skogs-, mellan- och slättbygd. I Ivösjön finns en stor fiskartrikedom, med bland annat öring och nissöga. Skräbeån hyser sydligaste beståndet av storvuxen älvsik.
Bedömning av påverkan: Det finns risk för att påverkan sker eftersom flera utvecklingsområden är belägna inom riksintresset. Det finns även ett utvecklingsområde för industri som gränsar till riksintressedelen

Skräbeån, vilket innebär risk för att föroreningar sprids till recipienten. Risken minskar av de riktlinjer som finns kring dagvattenhantering och hänsyn samt kompensation. Det behöver dock utredas vidare i detaljplanerna om exploatering kan ske utan att arter inom riksintresseområdet påverkas negativt samt att inga värdekärnor skadas.

- Tostebergakusten, som är ett representativt odlingslandskap, Östersjökusten, med lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturbetesmarker. På havsstrandängar och annan öppen utmark återfinns art- och individrika växtsamhällen. Området har stor betydelse som fågellokal. Lokalerna är Nymölla, Edenryd och Tosteberga ängar. Gyetorpskärrer är ett värdefullt våtmarkskomplex med en högt värderad fuktäng.

Bedömning av påverkan: Det finns stor risk för påverkan på riksintresset genom utpekade utvecklingsområden inom det representativa odlingslandskapet (Nymölla och Edenryd). Det behöver utredas om exploatering kan ske här med hänsyn till riksintresset utan att påtagligt skada detta.

- Pestbacken, som är Gualövs inlandsdyn som utgörs av en 5–10 meter hög och cirka 600 meter lång sanddyn.

Bedömning av påverkan: Ingen påverkan bedöms ske.

1.1.2 Riksintresse kulturmiljö

Länsstyrelsen i Skåne Län har påbörjat en översyn av samtliga riksintressen för kulturmiljövård i Skåne. Projektet sträcker sig fram till 2025.

Riksintresse för kulturmiljövården är miljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv på grund av sina kulturhistoriska värden. Det är miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia. I Bromölla finns två områden som är av riksintresse för kulturmiljövården.

- Gudahagen, som är ett gravfält från Yngre järnåldern i närheten av Näsum, där riksintresset just nu är på översyn av länsstyrelsen.
- Trolle Ljungby slott.

Bedömning av påverkan: Inget av riksintressena för kulturmiljö bedöms påverkas då de ligger utanför utpekade utvecklingsområden.

1.1.3 Riksintresse kommunikationer

- Blekinge kustbana, utgör järnväg mellan Kristianstad och Karlskrona och ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst, eller utnyttjandet av den.
- Sydostlänken, den planerade korridoren för Sydostlänken är utpekad som riksintresse ska också skyddas enligt miljöbalken mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst. Sydostlänken är tänkt att bli en ny järnvägssträckning mellan Älmhult-Olofstöm-Karlshamn som ska binda samman Blekinge kustbana med Södra stambanan.
- Järnvägsstationen i Bromölla, som är viktig för hela Bromölla kommun och för den fortsatta persontrafiken.

- E22:an, utgör väg mellan Trelleborg och Norrköping och är funktionellt prioriterat vägnät för godstransporter, funktionellt prioriterat vägnät för långväga personresor samt rekommenderad färdväg för farligt gods. Sträckan Fjälkinge- Gualöv planeras av Trafikverket att byggas ut till en 21,5 meter bred motorväg för att öka säkerheten och framkomligheten på sträckan.
- Väg 15 har en sträckning genom kommunen på ungefär 500 meter.

Bedömning av påverkan: Inget av riksintressena för kommunikation bedöms påverkas av föreslagen exploatering. ÖP2045 kan gynna riksintressena kopplat till järnväg eftersom utvecklingsområden för bostäder pekas ut i kollektivtrafikhärlägen för att gynna åtkomsten.

1.1.4 Riksintresse totalförsvaret

De nordöstra delarna av Bromölla kommun är utpekade som riksintresse för totalförsvaret som MSA-område och ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Ett MSA-område är ett påverkansområde på 46 km från flygplatsen som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del, i det här fallet flygplatsen i Ronneby. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar. Riksintresset kan framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. De kan störa olika typer av kommunikationssystem, eller utgöra flyghinder.

Bedömning av påverkan: Riksintresset för totalförsvaret bedöms inte påverkas av föreslagen exploatering. Om utveckling sker i exempelvis Drögsperyd som ligger inom denna MSA-yta för försvaret kommer Försvarsmakten bli remitterad ärendet.

1.1.5 Riksintresse Friluftsliv

I Bromölla finns två områden som är utpekade som områden av riksintresse för friluftslivet, enligt 3 kapitlet, miljöbalken. Det innebär att de ska skyddas mot åtgärder som kan skada natur- eller kulturmiljön påtagligt. När det gäller områden som är av riksintresse för friluftslivet spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsverksamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik.

- Ivösjön-Immeln-Ryssberget, täcker hela den norra delen av Bromölla kommun.
- Åhus-Valje med Rinkaby skjutfält, innefattar grovt havet och kusten upp till Östersjövägen – Tostebergavägen och sträcker sig in i Kristianstads kommun.
- Riksintresse för kustzon längs med Hanöbukten kompletteras riksintresse för friluftsliv med riksintesse kustzon och rörligt friluftsliv, enligt 4 kapitlet 4 § MB. Riksintresset kustzonen sammanfaller till stora delar med naturvårdsintressena. Områdets samlade värden består främst av det kustbundna beteslandskapet samt de många holmarna och

småöarna. Här finns en stor del av de kvarvarande strandbetena i Skåne och viktiga populationer av många sällsynta fågelarter.

Bedömning av påverkan: Det finns risk för påverkan på riksintressena för friluftsliv samt kustzon eftersom utvecklingsområden föreslås inom och i anslutning till dessa. Särskilt norr om Bromölla tätort och i Ivetofta kan exploatering längs kusten inskränka på friluftslivets värden. Det behöver i detaljplanerna noggrant utredas att hänsyn kan tas och anpassningar göras för att inte påtagligt skada riksintressena.

1.2 Påverkan på Natura 2000 – områden

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden inom EU, som har tillkommit med stöd av EU:s habitat- och fågeldirektiv och som ska bidra till att bevara och återställa biologisk mångfald. De utpekade områdena innehåller arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. De har även status som riksintresse. För varje områden finns en bevarandeplan. Det är förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför området som kan påverka miljön inne i Natura 2000-området.

I kommunen finns 11 Natura 2000-områden. Gruarna och Tosteberga-Ångholmarna är skyddade enligt fågeldirektivet (SPA), resten av områdena enligt habitatdirektivet (SCI).

De Natura 2000-områden som bedöms kunna påverkas av utpekade utvecklingsområden är främst:

- Edenryd (SCI), Området innehåller stora arealer betesmark och fuktigare hagar med saltpåverkad flora. Naturtyperna utgörs av laguner, havsstrandängar av Östersjötyp, artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen samt fuktängar med blåttåtel eller starr.
- Tostebergakusten (SCI), Tostebergakusten består av ett flertal naturtyper enligt Natura 2000. De prioriterade naturtyperna är havsstrandängar av Östersjötyp, permanenta sanddyner med örtvegetation och artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.
- Levräsjön (SCI), Levräsjön är Sveriges mest artrika sjö med avseende på kransalgsarter och sjön har ett exceptionellt artrikt undervattensväxtbestånd. I Levräsjön finns Natura 2000-arten Nissöga.
- Holjeån (SCI), Holjeåns naturtyper utgörs av vattendrag med flytbladsvegetation eller vattenlevande mossor samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade. Natura 2000-arterna utgörs av flodpärlmussla, stensimpa, hårklomossa, kungsfiskare och utter.
- Ivösjön och Oppmannasjön (SCI), Ivösjön är i huvudsak oligotrof (näringsfattig) och Oppmannasjön är eutrof (näringsrik). De båda sjöarna hyser en mycket stor mängd växt- och djurarter. Flera av dessa är klassade som Natura 2000-arter och/eller rödlistade. Exempelvis finns ett stort antal fiskarter och fåglar.
- Näsум (SCI), Området utgörs i huvudsak av naturtypen bokskog av fryletyp. Rödlistade moss- och lavararter förekommer. Övriga naturtyper inom

området är lövsumpskogar av fennoskandisk typ, äldre ekskogar på sura, sandiga marker, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly samt klippvegetation på silikatrika bergssluttningar. Området sammanfaller med naturreservat Näsums bokskogar.

Bedömning av påverkan: På flertalet platser inom kommunen kan utveckling enligt ÖP2045 komma att riskera att påverka Natura 2000 – områden, då utbyggnadsområden gränsar till dessa, även om inga utvecklingsområden är belägna inom Natura 2000-områdenas gränser. Framför allt handlar risken för påverkan om de Natura 2000-områden som är utpekade enligt art- och habitatdirektivet (SCI) och de områden det handlar om är främst i Näsüm, norr om Bromölla, Ivetofta, Edenryd och Nymölla. Gällande sjöar och recipienter som är Natura 2000-områden är de exempelvis känsliga för spridning av föroreningar och ökade dagvattenflöden. Vid exploatering i utpekade områden i ÖP2050 behöver planeringen ta hänsyn till närliggande Natura 2000 – områden genom att inte påverka dagvattenkvalitet och flöden samt inte påverka de utpekade naturtyperna samt Natura 2000 - arterna som även kan finnas utanför Natura 2000-områdenas geografiska gränser. Eventuell påverkan och möjlig exploatering samt anpassning och compensation samt eventuellt behov av tillstånd behöver undersökas i varje specifik detaljplan. Exploatering får inte ske om den skulle kunna betydligt påverka utpekade arter eller naturtyper.

Som exempel kan nämnas att det finns risk för påverkan på Natura 2000-området Ivösjön- Oppmannasjön då det finns mycket bebyggelse kring Bromölla tätort som delvis planeras fortsätta utvecklas och det finns ett utpekat område för mångfunktionell bebyggelse norr om Bromölla tätort intill detta Natura 2000-område. Exempel på påverkan på sjön kan vara ökad näringsbelastning, vilket sjön är känslig för. Av de områden som pekas ut för utbyggnad för kommunalt VA är inte Bromölla tätort med, dock framkom det på hållbarhetsworkshopen med kommunen i september 2024 att det finns problem med breddning till Ivösjön vid kraftiga regn vilket innebär att det kan finnas behov av upprustning av kommunalt VA även inom Bromölla tätort.

Två andra exempel är Natura 2000-områdena Tostebergakusten och Edenryd. ÖP2050 pekar ut ändrad samt fortsatt utveckling av bebyggelse intill dessa områden, vilket kräver vidare undersökningar för att minska påverkan och sannolikt kommer skyddsavstånd till Natura -2000 områdena behövas och i vissa fall kan det krävas anpassningar av kommande detaljplaner för att inte påverka naturtyperna och utpekade Natura 2000-arter.

1.3 Påverkan på miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) syftar till att uppfylla de gemensamma kraven inom EU. För Bromölla kommuns del är det främst MKN för vatten som är aktuellt även om MKN för luft och buller till viss del också är aktuella. Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kap. Miljöbalken och i anslutande förordningar.

1.3.1 Utomhusluft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft gäller i hela landet, och finns för till exempel kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, marknära ozon, kolväten och partiklar. Luftföroreningar i Bromölla kommun härstammar till stor del från utanför landets gränser men lokala källor som bidrar är exempelvis trafik (främst däckslitage), industrier och småskalig vedeldning.

Resultatet av mätningar och modellberäkningar inom kommunen de senaste åren visar att halter för samtliga parametrar ligger under normerna. I områden kring Nymölla pappersbruk och motorvägen E22 söder om centralorten, ligger beräknade halter högre än i andra delar av kommunen, men underskrider fortfarande den nedre utvärderingströskeln.

ÖP2050 innebär att utvecklingsområdena för bostäder kommer hålla ett avstånd på minst 100–150 meter till trafikerade vägar som E22 och väg 116, och mestadels är det relativt småskalig bebyggelse som kan tillkomma. Risken är relativt låg att luftkvaliteten i dessa områden ska påverka människors hälsa negativt, dock kan vägarna ändå påverka luftkvaliteten i 200–300 meter (HSY, Helsingforsregionens miljötjänster HRM, 2024). Väg E22 har runt 20 000 fordon som passerar totalt per dygn utanför Gualöv i Bromölla (Trafikverket, 2024). Enligt HSY är rekommenderat avstånd för bostäder till vägar som trafikeras med cirka 20 000 fordon per dygn cirka 40 meter, och till känsliga objekt som grundskolor cirka 80 meter (HSY, Helsingforsregionens miljötjänster HRM, 2024). Det innebär att dessa rekommenderade avstånd uppfylls.

Bedömning av påverkan: Inga utvecklingsområden planeras i närheten av industrier eller trafikerade vägar som kan förorena luft och därmed bedöms inte ÖP2050 påverka möjligheten att uppnå MKN i känsliga områden.

1.3.2 Yt- och grundvatten

Yt- och grundvatten delas in i olika vattenförekomster, och vattenkvalitet anges i ekologisk, kemisk eller kvantitativ status. Bromölla kommun berörs av 16 vattenförekomster, varav 5 grundvattenförekomster och resten ytvatten. Som ytvattenförekomster räknas vattendrag, sjöar och kustvatten.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) gäller enligt vattenkvalitetsförordningen, för yt- och grundvatten. Syftet är att alla vattenförekomster i landet ska uppnå god status. Det finns ett försämringsförbud och äventyrandeförbud som innebär att kommunen inte får tillåta verksamheter eller åtgärder som leder till att vattenmiljön försämras eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm (Vattenmyndigheterna, 2024). Kommunen är även skyldig att följa gällande åtgärdsprogram för vatten, i Bromöllas fall handlar det om åtgärdsprogrammet för Södra Östersjöns vattendistrikt. Alla vattenförekomster i kommunen berörs av åtgärdsprogram. Det finns generellt en risk att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten inte uppnås. All form av markanvändning och aktiviteter på land, även uppströms planområdet och kommunen, påverkar vattenkvaliteten. Pågående och framtida klimatförändringar har stor påverkan på både kvantitet och kvalitet i vatten.

MKN för samtliga grundvatten är en god kemisk och kvantitativ status. Listerlandet har en otillfredsstillande kemisk status men god kvantitativ status. Övriga grundvattenförekomster har god status idag. Betydande påverkan finns från förorenade områden, miljögifter och för stora vattenuttag och för alla förekomster finns potentiell påverkan eller risk för att inte uppnå god status år 2027.

Vattendraget Holjeån är uppdelad på två vattenförekomster. MKN för samtliga vattendrag och delsträckor är en god ekologisk och kemisk status, för några finns tidsfrister till 2027. Allarpsbäcken och Lillån har idag måttlig ekologisk status, övriga god. I alla vattendragen finns problem med miljögifter. Andra miljöproblem som finns i ett eller flera vattendrag är försurning, morfologiska förändringar och kontinuitet, flödesförändringar, fysisk påverkan av livsmiljön, övergödning och främmande arter. Särskild risk uppstår när jordbruksmark och förorenade

områden längs vattendragen översvämmas och läggs under vatten, och föroreningar sprids nedströms. Avverkning i skogsmark nära vattendrag innebär också en risk för försämring av vattenkvalitet.

MKN för samtliga sjöar är en god ekologisk och kemisk status. För Siesjö finns en tidsfrist när det gäller god ekologisk status till år 2027. Levasjön och Ivösjön har idag god ekologisk status medan Siesjön har otillfredsställande status. I sjöarna finns problem med miljögifter, övergödning och försurning. I vissa även med flödesförändringar, morfologiska förändringar och kontinuitet. Liksom vad som gäller för vattendrag kan översvämning av jordbruksmark och förorenade områden samt avverkning i skogsmark nära sjöar utgöra en risk för försämring av vattenkvalitet.

MKN för samtliga kustvatten är god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus. För Valjeviken finns en tidsfrist till 2039 och för övriga till år 2027. När det gäller statusklassning idag är den otillfredsställande för Valjeviken och måttlig ekologisk status för övriga medan ingen av de tre förekomsterna uppnår god kemisk status. Betydande påverkan finns från förorenade områden, transporter och infrastruktur, dagvatten, jordbruk, miljögifter från fritidsbåtar och industri samt diffusa källor. Alla förekomster bedöms vara i risk att inte uppnå god status år 2027.

Ivösjön omfattas av miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Normerna är i första hand inriktade på utsläpp från avloppsreningsverk och andra miljöfarliga verksamheter, men kan i vissa fall vara relevanta för exempelvis dagvattenutsläpp från bebyggelse. MKN anger gränsvärden eller riktvärden för ett tiotal olika kemiska och fysiska parametrar. MKN för fisk- och musselvatten överlappar i hög grad de MKN som införts genom Vattenförvaltningsförordningen. Det pågår arbete på statlig nivå för att harmonisera förordningarna.

Bedömning av påverkan: ÖP2045 bedöms innebära viss risk för negativ påverkan på MKN för vatten. Översiktsplanen anger ställningstagande kring att utföra åtgärder och utredningar enligt VA-plan, Vattenförsörjningsplan och Dagvattenstrategi i syfte att uppfylla och uppfölja miljö kvalitetsnormer för vatten. Detta är positivt, men det finns fortfarande risker för att MKN påverkas negativt exempelvis i och med att det finns flera vattenskyddsområden, varav ett stort centralt i Bromölla, där utvecklingsområden för bland annat industri planeras. Det finns inga tydliga ställningstaganden kring att genomföra återställningsåtgärder för att uppnå MKN där det idag inte uppfylls, exempelvis i Siesjö.

1.3.3 Omgivningsbuller

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller omfattar buller från vägar, järnvägar, flyg och industriell verksamhet mm. Målet med normerna är att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa.

Bromölla kommun omfattas inte av miljö kvalitetsnormen för buller då invånarantalet understiger 100 000 invånare och även andelen väg-, tåg- och flygtrafik understiger den nivå som krävs för kartläggning av omgivningsbuller. Dock behöver bullerproblematik beaktas vid byggnation, längs vägar såsom E22, där Guavlöv och Bromöllas utvecklingsområden kan påverkas.

Vägbuller kan även förekomma vid Tians väg och Storgatan, samt järnvägsbuller på ex Bangårdsgatan, Stationsgatan, Segervägen, Brahegatan och Ågatan i Bromölla men även i Valje och Gualöv. I kommunen finns flera industriområden som är lokaliserade centrumnära och i närheten av bostäder. Skyddsområden runt verksamheter kan säkerställa ett betryggande avstånd mellan störningskällan och omgivande miljöer.

Även skjutbanor kan orsaka buller. Öster om väg 116 och ställverket utanför centralorten finns en skjutbana. Inga utvecklingsområden för bostäder planeras i närheten.

Bedömning av påverkan: Sammantaget bedöms översiktsplanen i viss mån hantera risk för bullerproblematik på ett tillfredsställande sätt och risken för negativ påverkan på bullersituationen är därmed liten. Nya verksamhetsområden är placerade på ett rimligt avstånd från befintlig bebyggelse samt från föreslagen tillkommande bebyggelse. Nya utvecklingsområden för bostäder ligger huvudsakligen tillräckligt långt ifrån de större trafikerade vägarna, åtminstone 100–150 meter. Att fyra nya verksamhetsområden pekats ut skulle kunna innebära ytterligare ökad tung trafik.